

17.3.2011

Oikeusministeriö

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 21.12.2010 (OM 16/41/2007 ja OM014:00/2008)

ADOPTIOLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa adoptiolainsäädännön uudistamista koskevasta työryhmämietinnöstä (oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 84/2010). Uudistuksen yleisenä ja ensisijaisena tavoitteena olisi edistää lapsen edun toteutumista adoptioasioissa. Lisäksi kotimaista adoptioprosessia kehitettäisiin ottamalla lakiin tarkemmat säännökset adoptioneuvonnasta ja saattamalla myös kotimaiset adoptiot lupamenettelyn alaiseksi kansainvälisten adoptioiden tavoin. Myös asiaan osallisten oikeusturvaa adoptioprosessin eri vaiheissa parannettaisiin laajentamalla oikeutta hakea muutosta adoptiota koskeviin päätöksiin.

Adoptioasioiden hallintoa uudistettaisiin mm. siirtämällä operatiivisia tehtäviä sosiaali- ja terveysministeriöstä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoon (Valvira) tai sen yhteyteen perustettavaan adoptiolautakuntaan. Suomen kansainvälisten lapseksiottamisasioiden lautakunta lakkautettaisiin. Valviran tehtävät lisääntyisivät jossakin määrin mm. kotimaisen adoptiolumenettelyn myötä, minkä johdosta Valviraan tarvittaisiin lisäresursseja noin puolentoista henkilötyövuoden verran puheenjohtajan ja osa-aikaisen hallinnollisen avustajan virkojen perustamiseksi. Tästä aiheutuisi 90 000–100 000 euron vuosittaiset kustannukset. Esityksessä ehdotetusta valtakunnallisen rekisterin perustamista aiheutuisi lisäksi 150 000 – 200 000 euron perustamiskustannukset.

Aiempaa kattavammista ja täsmällisemmistä adoptioneuvontaa koskevista säännöksistä saattaisi työryhmän mukaan aiheutua kunnille jonkin verran lisäkustannuksia lyhyellä aikavälillä.

Valtiovarainministeriö toteaa lausuntoon seuraavaa:Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Valtiovarainministeriö ei puolla työryhmän esittämiä henkilöstö- ja määrärahalisäyksiä. Uudistus tulee toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelman ja määrärahakehysten puitteissa.

Adoptioneuvonajan ammatillinen kelpoisuus

Työryhmä ehdottaa laissa säädettäväksi adoptioneuvontaa antavan viranhaltijan tai työntekijän ammatillisesta kelpoisuudesta. Ehdotuksen mukaan tällaisella viranhaltijalla tulisi olla sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain 3 §:n mukainen sosiaalityöntekijän ammatillinen kelpoisuus, minkä lisäksi hänen olisi oltava perehtynyt adoptioneuvontaan.

Valtiovarainministeriö katsoo adoptioneuvonnan olevan sellainen palvelu, jossa henkilöstön kelpoisuusehdoista säättäminen voi olla perusteltua. Ehdotuksen jatkovalmistelussa tulee kuitenkin vielä arvioida, onko työryhmän ehdotus tehtävään nähden liian kapea-alainen ja onko asetettavat kelpoisuusvaatimukset mahdollista toteuttaa myös käytännössä, kun huomioon otetaan tiettyjä ammattihenkilöitä koskeva työvoimapula.

Muut lausumat

Uudistuksen yhteydessä on ehdotettu tehtäväksi eräitä muutoksia myös väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin, joka kuuluu valtiovarainministeriön valmisteluvastuulle. Valtiovarainministeriö kannattaa ehdotusta mainitun lain 38 §:n muuttamisesta siten, että adoptiota koskevien tietojen luovuttamisen edellytyksistä säädettäisiin väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa vastaavalla tavalla kuin adoptioneuvonnan antajan tai palvelunantajan säilyttämissä adoptioasiakirjoissa olevien tietojen luovuttamisesta säädettäisiin adoptiolaisissa. Näin voidaan turvata tietojen antaminen lapsen aikaisemman vanhemman henkilöllisyydestä samoin edellytyksin riippumatta siitä, pyydetäänkö tietoa väestötietojärjestelmästä vai adoptioneuvonnan antajalta.

Hallituksen esitysluonnoksen yksityiskohtaisten perusteluiden kohdassa 1, joka koskee lasten adoptiosta tehtyä eurooppalaista yleissopimusta, mainitaan 22 artiklan 5 kappaletta koskevissa perusteluissa, että adoptiota koskevat tiedot tulee säilyttää vähintään 50 vuotta siitä, kun adoptio on tullut lopulliseksi ja että Suomen lainsäädäntö on sopusoinnussa määräyksen kanssa, sillä Suomessa adoptioasiakirjojen säilytysaika on vähintään 100 vuotta niiden laatimisesta. Tietojen säilyttämiseen liittyen voidaan lisäksi todeta, että väestötietojärjestelmään talletetut henkilötiedot, mukaan lukien tiedot adoptiosta ja lapsen aikaisemmista vanhemmista säilytetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 20 §:n mukaan pysyvästi.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä sijainen,
alivaltiosihteeri

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Hannu Mäkinen

Tiedoksi

Valtiovarainministeriö

- budjettiosasto (Ijäs, Inha, Koponen, Salmi)
- hallinnon kehittämisosasto
- kuntaosasto